

Stockholm den 26 mars 2019

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

Ansökan om stämning

Kärande:

Anne-Marie Kagarp,

Ombud:

Juristen Helena Myrin
helena.myrin@centrumforrattvisa.se
Juristen Lisa Fahlborg
lisa.fahlborg@centrumforrattvisa.se

Centrum för rättvisa
Box 2215
103 15 Stockholm

Svarande:

Staten genom Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

Forum:

10 kap. 2 § rättegångsbalken

Saken:

Skadestånd

1 YRKANDEN

- 1.1 Anne-Marie Kagarp yrkar att tingsrätten ska förplikta staten att betala 15 000 kronor samt ränta på beloppet enligt 4 och 6 §§ räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämningsansökan till dess betalning sker.
- 1.2 Anne-Marie Kagarp yrkar ersättning för sina rättegångskostnader med ett belopp som kommer att anges senare.

2 GRUNDER

- 2.1 Staten har under perioden den 25 april 2018 till och med den 26 juni 2018 överträtt Anne-Marie Kagarps egendomsskydd enligt 2 kap. 15 § regeringsformen och artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Den skadeståndsgrundande handlingen har bestått i att Kronofogdemyndigheten genom löneutmätningar den 25 april 2018 och den 25 maj 2018 har utmätt 13 684 kronor av Anne-Marie Kagarps lön, trots att hon inte hade någon skuld som motsvarade de utmätta beloppen. Utmätningarna har utgjort ingrepp i Anne-Marie Kagarps egendomsskydd som inte har haft stöd i lag.
- 2.2 Staten har under samma period även kränkt Anne-Marie Kagarps personliga integritet genom att behandla hennes personuppgifter i strid med tillämpliga regler om personuppgifter. Den skadeståndsgrundande handlingen har bestått i att Kronofogdemyndigheten dröjt 14 respektive 33 dagar med att registrera uppgifter om Anne-Marie Kagarps inbetalningar den 25 april 2018 och 25 maj 2018 i utsöknings- och indrivningsdatabasen.

- 2.3 Staten har genom de skadeståndsgrundande handlingarna orsakat Anne-Marie Kagarp ideell skada som skäligen kan uppskattas till det begärda beloppet. Skadeståndet är nödvändigt för att gottgöra överträdelserna av Anne-Marie Kagarps egendomsskydd och reglerna om skydd för hennes personliga integritet.

3 BAKGRUND

- 3.1 Anne-Marie Kagarp bor i Uppsala tillsammans med sin sambo och sin fem månader gamla dotter. Hon arbetar som receptionist på ett it-företag, men är för närvarande föräldraledig.
- 3.2 Anne-Marie Kagarp har varit föremål för löneutmätning på grund av skulder som en tidigare pojkvän orsakat genom att ta ett stort antal krediter i hennes namn. Bortsett från dessa kreditkulder har hon inte haft några ärenden hos Kronofogdemyndigheten.
- 3.3 I slutet av februari 2018 uppgick Anne-Marie Kagarps skuld hos Kronofogdemyndigheten till 117 689 kronor. Vid den tiden hade hon en månadslön efter skatt på 20 242 kronor.
- 3.4 I beslut den 21 februari 2018 bestämde Kronofogdemyndigheten utrymmet för löneutmätningen, dvs. det belopp som varje månad skulle dras av från lönen för att betala av skulden, till 13 566 kronor. Förbehållsbeloppet, dvs. den del av månadslönen som Anne-Marie Kagarp skulle få behålla, bestämdes till 6 676 kronor. Beslutet om löneutmätning skulle gälla tills vidare. (Se löneutmättningsbeslut, [bilaga 1.](#))
- 3.5 Beslutet om löneutmätning innebar alltså att Anne-Marie Kagarps arbetsgivare skulle dra av ett belopp om 13 566 kronor från hennes lön varje månad och betala beloppet till Kronofogdemyndigheten.

Detta medförde att Anne-Marie Kagarp levde på s.k. existensminimum.

- 3.6 Löneutmätningen försatte Anne-Marie Kagarp i en ansträngd ekonomisk situation. Den 26 mars 2018 kontaktade hon Kronofogdemyndigheten per e-post för att få veta hur stor hennes resterande skuld var och hur hon skulle göra för att betala hela skulden. Kronofogdemyndigheten skickade henne per post ett utdrag som visade den aktuella skulden. (Se e-postkorrespondens, bilaga 2, s. 3.)
- 3.7 Anne-Marie Kagarp uppfattade uppgifterna i utdraget från Kronofogdemyndigheten som att den återstående skulden uppgick till 100 000 kronor. Den 18 april 2018 betalade hon, med ekonomisk hjälp av sin sambo, det beloppet i syfte att bli skuldfri och få stopp på löneutmätningen. Inbetalningen bokfördes hos myndigheten den 19 april 2018 och den 20 april 2018 (se Kronofogdemyndighetens yttrande i JO:s ärende dnr 3388-2018, bilaga 3, s. 1). På grund av den löpande räntan hade skulden ökat något, varför inbetalningen inte kom att täcka hela skulden.
- 3.8 Den 24 april 2018 upptäckte Anne-Marie Kagarp, genom sin lönespecifikation för april, att hennes lön den månaden skulle utmätas med 13 566 kronor. Detta trots att den återstående skulden hos Kronofogdemyndigheten uppgick till 5 241 kronor. Hon kontaktade därför myndigheten per e-post samma dag och påpekade felet (se e-postkorrespondens, bilaga 2, s. 1).
- 3.9 Den 25 april 2018 utmättes ändå 13 566 kronor av Anne-Marie Kagarps lön (se yttrande i JO:s ärende i bilaga 3, s. 2). Kronofogdemyndigheten besvarade Anne-Marie Kagarps e-post först dagen efter utmätningen, d.v.s. den 26 april 2018, och uppgav

att det felaktigt utmätta beloppet skulle återbetalas så snart som möjligt (se e-postkorrespondens, bilaga 2, s. 1).

- 3.10 Trots att Anne-Marie Kagarp genom utmätningen i april 2018 hade betalat av hela sin skuld, och dessutom hade en fordran på ett överskjutande belopp hos Kronofogdemyndigheten om 8 325 kronor, fattade myndigheten den 27 april 2018 ett s.k. begränsningsbeslut. Beslutet innebar att Anne-Marie Kagarps utmätning skulle upphöra först när ytterligare 5 359 kronor hade inkommit (se begränsningsbeslut, [bilaga 4](#)). Myndigheten skickade beslutet till Anne-Marie Kagarps arbetsgivare samma dag.
- 3.11 Kronofogdemyndigheten registrerade den utmätning som hade skett den 25 april 2018 först den 9 maj 2018. Två dagar senare, den 11 maj 2018, upphävde myndigheten begränsningsbeslutet, men underrättade inte Anne-Marie Kagarps arbetsgivare om detta (se yttrande i JO:s ärende i [bilaga 3](#), s. 2).
- 3.12 Anne-Marie Kagarp kontaktade Kronofogdemyndigheten per telefon vid flera tillfällen för att få tillbaka den felaktigt utmätta lönen. Det var långa väntetider och hon fick olika besked om när lönen skulle återbetalas. Den 16 maj 2018 förklarade en handläggare för henne att det skulle vara tjänstefel att ange när återbetalningen kunde ske eftersom denna inte kunde fastställas med säkerhet. Myndighetens oklara besked om återbetalning skapade oro och osäkerhet hos Anne-Marie Kagarp gällande hennes ekonomiska situation.
- 3.13 Den 17 maj 2018 anmälde Anne-Marie Kagarp Kronofogdemyndigheten till Justitieombudsmannen (JO). Hon var då gravid i femte månaden och hade svårt att klara sin vardagsekonomi på grund av den felaktiga aprilutmätningen. Hyra

och räkningar kunde betalas endast med hjälp av lånade pengar från sin mor och sin sambo. (Se JO-anmälan, ärende dnr 3388-2018, bilaga 5.)

- 3.14 Först den 22 maj 2018, d.v.s. 27 dagar efter aprilutmätningen, återbetalade Kronofogdemyndigheten det felaktigt utmätta beloppet om 8 325 kronor (se yttrande i JO:s ärende i bilaga 3, s. 2).
- 3.15 Trots att Anne-Marie Kagarp var skuldfri sedan en månad tillbaka, och att Kronofogdemyndigheten med anledning av detta hade återbetalat ett överskott till henne tre dagar tidigare, skedde ytterligare en felaktig löneutmätning den 25 maj 2018, denna gång om 5 359 kronor (se yttrande i JO:s ärende i bilaga 3, s. 2).
- 3.16 Enligt Kronofogdemyndighetens handläggare berodde utmätningen på hennes arbetsgivare, som hade betalat in beloppet. Arbetsgivaren hade dock endast följt Kronofogdemyndighetens begränsningsbeslut (se bilaga 4; se även 7 kap. 25 § utsökningsbalken, som anger att det är straffbart för arbetsgivare att inte fullgöra sina skyldigheter till myndigheten vid löneutmätning).
- 3.17 Anne-Marie Kagarp tvingades återigen söka flera kontakter med Kronofogdemyndigheten för att få tillbaka den andra felaktigt utmätta lönen. Denna gång dröjde det ända till den 27 juni 2018, d.v.s. 33 dagar efter utmätningen, innan myndigheten registrerade och återbetalade det felaktigt utmätta beloppet om 5 359 kronor (se yttrande i JO:s ärende i bilaga 3, s. 2).
- 3.18 Den 24 januari 2019 meddelade Justitieombudsmannen sitt beslut med anledning av Anne-Marie Kagarps anmälan, varigenom Kronofogdemyndigheten, som medgav samtliga brister, kritiserades för sin felaktiga handläggning (se JO:s beslut den 24 januari 2019, ärende dnr 3388-2018, bilaga 6).

4 TIDIGARE KRITIK MOT KRONOFOGDEMYNDIGHETENS BRISTANDE MEDELSHANTERING

- 4.1 Kronofogdemyndighetens felaktiga utmätningar i Anne-Marie Kagarps utsökningsmål är inte isolerade händelser, utan konsekvenser av de systematiska brister som har präglat myndighetens medelshantering under sju års tid.
- 4.2 Redan år 2011 inkom anmälningar till Justitieombudsmannen om brister i Kronofogdemyndighetens medelshantering. Anmälningarna handlade framförallt om felaktiga utmätningar, men också om felaktiga eller långsamma utbetalningar. (Se t.ex. JO:s beslut den 10 januari 2012, dnr 4408-2011, bilaga 7.)
- 4.3 Bristerna i medelshanteringen har föranlett återkommande och allvarlig kritik från Justitieombudsmannen och Justitiekanslern (JK) sedan år 2012. Den 3 mars 2017 riktade Justitiekanslern allvarlig kritik mot Kronofogdemyndighetens medelshantering (se JK:s beslut den 3 mars 2017, dnr 7046-16-40, bilaga 8). I beslutet uttalade Justitiekanslern bl.a. följande.
- ”Medelshanteringen är en mycket viktig del av Kronofogdemyndighetens verksamhet. Dröjsmål med registrering, bokföring och redovisning av influtna medel kan leda till felaktiga beslut i andra delar av verksamheten och olägenheter för både borgenärer och gäldenärer. Som framgått ovan har Justitiekanslern och JO i flera fall de senaste åren funnit att registrering, bokföring och redovisning av influtna medel dröjt för länge (se, förutom de beslut som nämnts ovan, även Justitiekanslerns beslut den 22 april 2015, dnr 7949-13-42, och den 22 juni 2015, dnr 8645-14-42). Trots detta tycks Kronofogdemyndigheten ännu inte ha kommit till rätta med problemen.”
- 4.4 Den 15 november 2017 fattade Justitieombudsmannen ett gemensamt beslut i 42 ärenden, där Kronofogdemyndigheten fick

allvarlig kritik (se JO:s beslut den 15 november 2017, dnr 7750-2016 m.fl., bilaga 9). Av anmälningarna framgår att Kronofogdemyndighetens brister har orsakat stora olägenheter för såväl gäldenärer som borgenärer, bl.a. har enskilda felaktigt tvingats leva under existensminimum och fått problem med att betala sin hyra i tid. I beslutet angav Justitieombudsmannen bl.a. följande.

”Min slutsats av de klagomål som har kommit in till Justitieombudsmannen och myndighetens remissvar är att myndigheten har misslyckats med att uppfylla instruktionens krav på att hanteringen av utmätningar ska utföras på ett rättssäkert, kostnadseffektivt och enkelt sätt. Orsaken till detta misslyckande är otvetydigt de många, och under flera år återkommande, allvarliga felen och bristerna i myndighetens medelshantering.

Det har varit Kronofogdemyndighetens högsta lednings skyldighet att se till att denna viktiga del av verksamheten, som påverkar så många enskilda människors ekonomiska situation, fungerar. Kronofogdemyndigheten förtjänar allvarlig kritik.”

- 4.5 Kronofogdemyndigheten har i yttrande till Justitieombudsmannen angett att problemen i huvudsak berott på ett nytt datorsystem, bristande kompetens och otillräckliga resurser. Enligt Kronofogdemyndigheten skulle problemen ha varit lösta vid slutet av 2017 (se JO:s beslut i bilaga 9, s. 9 och 14). Som framgår av Justitieombudsmannens beslut i Anne-Marie Kagarps ärende har problemen dock kvarstått även i tiden därefter.

5 JUSTITIEKANSLERNES BEDÖMNING AV SKADESTÅNDSANSPRÅK MED ANLEDNING AV BRISTER I MEDELSHANTERINGEN

- 5.1 Justitiekanslern har i flera ärenden om felaktiga utmätningar hos Kronofogdemyndigheten tillerkänt enskilda skadestånd. Skadeståndet har i vissa fall beslutats med stöd av bestämmelsen

om egendomsskydd i artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen och i andra fall med stöd av 48 § personuppgiftslagen (1998:204, PUL). I andra fall har ingen ersättning beslutats.

- 5.2 Som exempel på när skadestånd har beslutats med stöd av artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen kan nämnas ett löneutmättningsärende där Kronofogdemyndigheten felaktigt hade utmätt sammanlagt 8 490 kronor. Både gäldenären och hans maka drabbades och tvingades låna pengar för att klara sitt uppehälle. Justitiekanslern bedömde att den felaktiga utmätningen hade inneburit ett intrång i makarnas egendomsskydd som inte hade skett med stöd av lag och tillerkände dem ersättning för ideell skada med 10 000 kronor vardera. (Se JK:s beslut den 26 maj 2014, dnr 2408-13-40, [bilaga 10](#).)
- 5.3 Justitiekanslern har nekat skadestånd för överträdelse av egendomsskyddet i Europakonventionen i vissa fall. Detta eftersom överträdelsen ansetts gottgjord genom att den felaktigt utmätta inkomsten återbetalats och överträdelsen erkänts. (Se bl.a. JK:s beslut den 26 februari 2018, dnr 588-18-4.3, den 15 maj 2018, dnr 1031-18-4.3 samt den 23 maj 2018, dnr 1321-18-4.2, [bilaga 11](#).)
- 5.4 I andra fall har Justitiekanslern tillerkänt enskilda skadestånd med stöd av PUL med 5 000 kronor för den registerskada som felaktig utmätning innefattat, medan överträdelsen av egendomsskyddet har ansetts gottgjord genom nämnda skadestånd och att överträdelsen erkänts (se bl.a. JK:s beslut den 3 mars 2017, dnr 7046-16-40, den 19 april 2018, dnr 9853-17-4.3 samt den 25 maj 2018, dnr 1322-18-4.2, [bilaga 12](#)).

5.5 I vissa fall har Justitiekanslern underlåtit att konstatera att felaktig utmätning inneburit en överträdelse av egendomsskyddet (se bl.a. JK:s beslut den 7 februari 2018, dnr 12067-17-4.3, bilaga 13).

6 DISPOSITION AV DEN RÄTTSLIGA ARGUMENTATIONEN

6.1 Anne-Marie Kagarp begär i det här målet ersättning av staten på grund av att Kronofogdemyndigheten vid två tillfällen har utmätt lön från henne trots att hon inte har haft någon skuld som motsvarat utmätningarna. De felaktiga utmätningarna har inneburit inskränkningar i hennes egendomsskydd som inte har haft stöd i lag, vilket utgör överträdelser av egendomsskyddet enligt 2 kap. 15 § regeringsformen och artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Vidare har Kronofogdemyndigheten behandlat personuppgifter om Anne-Marie Kagarp på ett sätt som överträder reglerna om hur personuppgifter ska behandlas. Dessa rättighetsöverträdelser innebär att staten ska åläggas skadeståndsansvar för ideell skada. Skadan kan uppskattas till det yrkade beloppet.

6.2 Den rättsliga argumentationen disponeras på följande sätt.

6.3 I avsnitt 7 behandlas överträdelserna av Anne-Marie Kagarps egendomsskydd. Inledningsvis redogörs för på vilket sätt Kronofogdemyndighetens handlande inneburit överträdelser av egendomsskyddet (avsnitt 7.1). Därefter behandlas Anne-Marie Kagarps rätt till skadestånd till följd av överträdelserna och på vilken grund skadestånd ska utgå (avsnitt 7.2).

6.4 I avsnitt 8 behandlas överträdelserna av reglerna om personuppgifter. Inledningsvis redovisas tillämpliga regler om behandling av personuppgifter i Kronofogdemyndighetens

verksamhet (avsnitt 8.1). Sedan redogörs för på vilket sätt Kronofogdemyndighetens handlande har inneburit överträdelser av dessa regler (avsnitt 8.2). Därefter behandlas Anne-Marie Kagarps rätt till skadestånd till följd av myndighetens agerande och på vilka grunder skadestånd ska utgå (avsnitt 8.3).

6.5 I avsnitt 9 redovisas bestämningen av skadeståndet.

6.6 Slutligen sammanfattas den rättsliga argumentationen i avsnitt 10.

7 STATEN HAR ÖVERTRÄTT ANNE-MARIE KAGARPS EGENDOMSSKYDD

7.1 Kronofogdemyndighetens löneutmätningar har skett utan stöd i lag eftersom Anne-Marie Kagarp inte har haft någon skuld som motsvarat utmätningarna

7.1.1 Enligt 2 kap. 15 § regeringsformen är vars och ens egendom tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande, utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen.

7.1.2 Enligt artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen ska varje fysisk eller juridisk person ha rätt till respekt för sin egendom och ingen får berövas sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag.

7.1.3 Frågan om det allmänna har överträtt den enskildes egendomsskydd innefattar en prövning i fyra led. Prövningen avser om den enskildes äganderätt har inskränkts, om inskränkningen har

skett med stöd av lag och i ett allmänt intresse samt om den är proportionerlig (se t.ex. NJA 2013 s. 350 p. 11).

- 7.1.4 Den nu angivna prövningsordningen är i princip densamma enligt regeringsformen och Europakonventionen, med den skillnaden att regeringsformen kräver att åtgärden ska tillgodose ett *angeläget* allmänt intresse (se t.ex. ”Parkfastigheten” NJA 2018 s. 753 p. 15).
- 7.1.5 Kronofogdemyndighetens utmätning av Anne-Marie Kagarps lön den 25 april 2018 och 25 maj 2018 utgör inskränkningar i hennes egendomsskydd enligt 2 kap. 15 § regeringsformen och artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. En grundläggande förutsättning för att en sådan inskränkning ska vara tillåten är att den har skett med stöd av lag. Något sådant lagstöd har inte funnits. Kronofogdemyndigheten får inte utmäta lön för skulder som redan är betalda (jfr t.ex. JO-beslut dnr 4408-2011, bilaga 7, där kritik riktats mot Kronofogdemyndighetens beslut om utmätning åtta dagar efter det att skulden betalats). Det är förhållandena på löneutbetalningsdagen som avgör när ett utmättningsbeslut ska upphöra (se Handbok Utmätning, KFM 901, vid tidpunkten gällande utgåva 7, 2015, s. 168 samt nu gällande utgåva 8, 2018, s. 237, bilaga 14).
- 7.1.6 Den omständigheten att de felaktiga utmätningarna har berott på att Kronofogdemyndigheten inte i rätt tid har registrerat betalningar i Anne-Marie Kagarps mål fritar inte staten från ansvar.
- 7.1.7 Kronofogdemyndigheten har följaktligen överträtt Anne-Marie Kagarps egendomsskydd enligt 2 kap. 15 § regeringsformen och artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen genom två felaktiga löneutmätningar som saknat stöd i lag.

7.2 Anne-Marie Kagarp har rätt till skadestånd för överträdelserna av egendomsskyddet

- 7.2.1 Anne-Marie Kagarp har rätt till ersättning för den ideella skada som hon har lidit till följd av att staten överträtt hennes egendomsskydd enligt regeringsformen. Detta följer av Högsta domstolens praxis (se ”Medborgarskapet I” NJA 2014 s. 323, och ”Medborgarskapet II” NJA 2018 s. 103). I dessa rättsfall uttalade Högsta domstolen att staten, även utan lagstöd, kan åläggas skadeståndsskyldighet för ideell skada vid överträdelser av skyddet för medborgarskap i 2 kap. 7 § regeringsformen. Det saknas skäl för att begränsa tillämpligheten av denna ansvarsprincip till överträdelser av skyddet för medborgarskap i regeringsformen, utan den bör anses ha giltighet även vid överträdelser av bestämmelsen om egendomsskydd i 2 kap. 15 § regeringsformen (jfr ”Torne Älv” NJA 2014 s. 332).
- 7.2.2 Anne-Marie Kagarp har, i den mån hon inte kan beviljas ersättning med stöd av bestämmelsen i 2 kap. 15 § regeringsformen, rätt till ersättning med stöd av bestämmelsen i 3 kap. 4 § skadeståndslagen (1972:207) för den ideella skada som hon har lidit till följd av att staten överträtt hennes egendomsskydd enligt Europakonventionen.
- 7.2.3 Avgörande vid prövningen av om en ersättningsgill skada föreligger är hur överträdelserna typiskt sett upplevs av en person i den skadelidandes situation (se t.ex. NJA 2013 s. 842 p. 58–61).
- 7.2.4 Anne-Marie Kagarp har under lång tid varit skuldsatt och levt på existensminimum. Hon har planerat sin ekonomi utifrån att hon skulle bli skuldfri i april 2018. Kronofogdemyndighetens felaktiga utmätningar har försatt henne i en ansträngd ekonomisk situation. De oklara beskeden om när hon skulle få tillbaka de felaktiga

beloppen har orsakat osäkerhet och oro hos henne. Dessa omständigheter får sägas vara typiska för någon i hennes situation. Återbetalningarna har sedan dröjt oacceptabelt länge, vilket myndigheten har medgett (se yttrande i JO:s ärende i bilaga 3, s. 4).

- 7.2.5 Vid dessa förhållanden kan Anne-Marie Kagarp inte anses gottgjord genom Kronofogdemyndighetens senare åtgärder. För att gottgöra överträdelserna är det nödvändigt att ålägga staten skadeståndsskyldighet. Frågan om hur skadeståndet ska bestämmas behandlas i avsnitt 9.

8 STATEN HAR ÖVERTRÄTT REGLERNA OM BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER

8.1 Tillämpliga regler om behandling av personuppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet

- 8.1.1 I fråga om personuppgiftsbehandling gäller sedan den 25 maj 2018 EU:s dataskyddsförordning (EU) nr 2016/679 (GDPR) liksom lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen). Samma dag upphörde PUL att gälla och lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet (KFMdbL) omarbetades för att komplettera GDPR (se 1 kap. 2 § KFMdbL).
- 8.1.2 När det gäller Kronofogdemyndighetens registrering av Anne-Marie Kagarps inbetalning den 25 april 2018 ska alltså PUL tillämpas. Gällande myndighetens registrering av inbetalningen den 25 maj 2018 ska GDPR tillämpas.
- 8.1.3 Av 1 kap. 3 § KFMdbL i dess lydelse före den 25 maj 2018 och 9 § första stycket g PUL framgår bl.a. att de personuppgifter som behandlas måste vara korrekta och om nödvändigt aktuella.

Motsvarande gäller enligt artikel 5 GDPR. Om personuppgifter behandlas strid med dessa bestämmelser ska den personuppgiftsansvarige ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten (se 3 kap. 3 § KFMdbL i dess lydelse före den 25 maj 2018 samt 48 § PUL och artikel 82 GDPR samt 7 kap. 1 § dataskyddslagen). Enligt förarbeten gäller ett i princip strikt skadeståndsansvar enligt PUL och GDPR (se prop. 2017/18:105 s. 144 samt SOU 2017:39 s. 277).

8.2 Överträdelserna har bestått i att Kronofogdemyndigheten inte i rätt tid har registrerat uppgifter om Anne-Marie Kagarps betalningar

- 8.2.1 Kronofogdemyndighetens hantering av uppgifter om Anne-Marie Kagarps betalningar har direkt eller indirekt kunnat hänföras till henne. Det är alltså fråga om sådan behandling av personuppgifter som omfattas av PUL (se 3 §) och GDPR (se artikel 4.1).
- 8.2.2 Kronofogdemyndigheten ska registrera enskilda mål i utsöknings- och indrivningsdatabasen samt föra dagbok i varje mål. Därvid ska uppgifter om bl.a. betalning, redovisning och övriga åtgärder registreras (se 1 kap. 5 § utsökningsförordningen och 2 kap. 5 § KFMdbL). Ekonomiska händelser ska bokföras så snart det kan ske (se 9 § första stycket förordningen [2000:606] om myndigheters bokföring). Av detta följer att betalningar som kommer in till myndigheten ska bokföras skyndsamt.
- 8.2.3 Frågan om Kronofogdemyndigheten har registrerat uppgifter om inbetalningar med tillräcklig skyndsamhet i utsöknings- och indrivningsdatabasen har aktualiserats i ett flertal beslut från Justitieombudsmannen och Justitiekanslern. Justitieombudsmannen

har bedömt att fem arbetsdagar inte är tillräckligt skyndsamt (se JO:s beslut den 27 juni 2017, dnr 1589-2016, bilaga 15).

- 8.2.4 Från tiden för utmätningarna till det att uppgifter om betalningarna registrerats i Anne-Marie Kagarps mål har det gått 14 respektive 33 dagar. Uppgifterna har därför inte varit så aktuella som ändamålet med behandlingen har krävt. Behandlingen av uppgifterna har således stått i strid med KFMdbL och PUL respektive GDPR.

8.3 Anne-Marie Kagarp har rätt till skadestånd för överträdelserna av reglerna om behandling av personuppgifter

- 8.3.1 Staten har överträtt reglerna om behandling av personuppgifter. Anne-Marie Kagarp har därför rätt till skadestånd enligt 48 § PUL och artikel 82 GDPR för den skada och kränkning av den personliga integriteten som detta har orsakat.

9 SKADESTÅNDETS BESTÄMMANDE

- 9.1 Det ideella skadeståndet till Anne-Marie Kagarp ska bestämmas till ett gemensamt belopp för de rättighetsöverträdelser som Kronofogdemyndighetens felaktiga handläggning av hennes utmättningsärende har innefattat.
- 9.2 En utgångspunkt för bestämningen av ideell skada vid överträdelser av såväl rättigheter i regeringsformen som i Europakonventionen bör, liksom vid ersättning för annan ideell skada, vara en på etiska och sociala värderingar baserad skönsmässig bedömning av hur en konstaterad överträdelse typiskt sett upplevs av en person i den skadelidandes situation (se t.ex. ”Medborgarskapet I” NJA 2014 s. 323 p. 11).

- 9.3 Ersättning för ”annan ideell skada” på grund av överträdelse av Europakonventionen ska enligt 5 kap. 8 § skadeståndslagen bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till överträdelsens art och omständigheterna i övrigt. I motiven beskrivs, med hänvisning till Europadomstolens praxis, den ideella skada som kan ersättas genom en uppräknig av en rad negativa reaktioner, bl.a. oro och maktlöshet (se prop. 2017/18:7 s. 31.)
- 9.4 Vid bestämningen av ideell skada för överträdelse av egendomsskyddet i Europakonventionen genom felaktig löneutmätning har Justitiekanslern beaktat reaktioner hos de drabbade i form av känslor av vanmakt och oro över hur de skulle klara sitt uppehälle (se JK:s beslut i bilaga 10).
- 9.5 När det gäller kränkning av den personliga integriteten har Justitiekanslern konstaterat att det typiskt sett är av stor vikt för den enskilde att uppgifter om influens medel i utskökningsmål registreras utan större dröjsmål (se JK:s beslut i bilaga 8). Justitiekanslern brukar bestämma skadeståndet till schablonbelopp om antingen 3 000 kronor eller 5 000 kronor, beroende på kränkningens allvar (jfr NJA 2013 s. 1046 p. 3).
- 9.6 Vid bestämningen av det skadestånd som Anne-Marie Kagarp har rätt till ska följande omständigheter beaktas.
- 9.7 För det första har det funnits skäl att förvänta sig särskilt långtgående omsorg av Kronofogdemyndigheten, som har betrotts med ingripande tvångsmedel för att utföra sitt uppdrag. Felaktiga löneutmätningar drabbar typiskt sett personer som befinner sig i ekonomiskt utsatta situationer. Enskilda måste kunna lita på att myndigheten utför sina uppgifter på ett riktigt och rättssäkert sätt.

Myndigheten har inte uppfyllt de särskilda krav som måste ställas på den i ett löneutmätningssärende.

- 9.8 För det andra har Anne-Marie Kagarp, efter dröjsmål med registreringen av betalningar i hennes mål, varit föremål för två felaktiga löneutmätningar, varvid Kronofogdemyndigheten utan stöd i lag frångått henne sammanlagt 13 684 kronor. Detta trots att hon kontaktat myndigheten i förväg i syfte att förhindra detta.
- 9.9 För det tredje har Kronofogdemyndigheten, trots upprepade kontakter från Anne-Marie Kagarps sida, dröjt oacceptabelt länge med att rätta felen. Återbetalningen har dröjt närmare fyra respektive fem veckor. Till följd av detta har hon tvingats att låna pengar av anhöriga för att klara sin vardag. Dessutom har myndigheten lämnat inkonsekventa besked om när återbetalningarna skulle ske, vilket skapat oro och osäkerhet hos Anne-Marie Kagarp gällande hennes ekonomiska situation.
- 9.10 För det fjärde har Kronofogdemyndighetens bristfälliga handläggning av Anne-Marie Kagarps ärende inte varit en isolerad händelse, utan konsekvensen av systematiska brister som har präglat myndighetens handläggning av betalningar från enskilda under sju års tid. Detta innebär att överträdelserna måste bedömas som allvarligare än om den gällde en enstaka brist.
- 9.11 Mot denna bakgrund kan skadeståndet för rättighetsöverträdelserna skäligen uppskattas till 15 000 kronor.

10 SAMMANFATTNING

- 10.1 Staten har överträtt Anne-Marie Kagarps egendomsskydd enligt 2 kap. 15 § regeringsformen och artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen genom

Kronofogdemyndighetens felaktiga löneutmätningar den 25 april 2018 och 25 maj 2018. Löneutmätningarna var felaktiga eftersom de inte motsvarade någon skuld. Överträdelserna av egendomsskyddet består i att de felaktiga löneutmätningarna har inneburit inskränkningar i Anne-Marie Kagarps egendomsskydd som inte har skett med stöd i lag.

- 10.2 Anne-Marie Kagarp har rätt till skadestånd för den ideella skada som hon lidit till följd av överträdelserna av hennes egendomsskydd. Skadeståndet ska i första hand grundas på en direkt tillämpning av 2 kap. 15 § regeringsformen men kan också utgå med stöd av artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen och 3 kap. 4 § skadeståndslagen, eller båda grunderna gemensamt. Skadeståndet är nödvändigt för att gottgöra överträdelserna.
- 10.3 Staten har vidare överträtt reglerna om behandling av personuppgifter genom att Kronofogdemyndigheten behandlat uppgifter om inbetalningar i Anne-Marie Kagarps utsköningsmål den 25 april 2018 och 25 maj 2018 i strid med KFMdbL och PUL respektive GDPR. Anne-Marie Kagarp har rätt till skadestånd för den skada och kränkning av den personliga integriteten som detta har orsakat.
- 10.4 Det ideella skadeståndet till Anne-Marie Kagarp ska bestämmas till ett gemensamt belopp för de rättighetsöverträdelser som Kronofogdemyndighetens felaktiga handläggning av hennes utmätningsärendet har innefattat. Skadeståndet kan skäligen uppskattas till 15 000 kronor.

11 PRELIMINÄR BEVISUPPGIFT

- 11.1 Partsförhör under sanningsförsäkran med Anne-Marie Kagarp. Hon ska höras om sina kontakter med Kronofogdemyndigheten, sina ekonomiska förhållanden vid tidpunkten för de aktuella löneutmätningarna och hur dessa utmätningar har påverkat henne.

Förhöret åberopas till styrkande av

att Kronofogdemyndighetens felaktiga löneutmätningar har försatt Anne-Marie Kagarp i en ansträngd ekonomisk situation,

att Anne-Marie Kagarp kontaktat Kronofogdemyndigheten vid ett flertal tillfällen för att få tillbaka den felaktigt utmäta lönen,

att Kronofogdemyndigheten lämnat oklara besked till Anne-Marie Kagarp om när hon skulle få tillbaka den felaktigt utmäta lönen, samt

att Kronofogdemyndighetens oklara besked om när Anne-Marie Kagarp skulle få tillbaka den felaktigt utmäta lönen orsakat osäkerhet och oro hos Anne-Marie Kagarp.

Som ovan,

Helena Myrin

Lisa Fahlborg

Förteckning över bilagor

1. Löneutmättningsbeslut den 21 februari 2018
2. E-postkorrespondens mellan Kronofogdemyndigheten och Anne-Marie Kagarp under perioden 26 mars – 26 april 2018
3. Kronofogdemyndighetens yttrande i JO:s ärende, dnr 3388-2018
4. Begränsningsbeslut den 27 april 2018
5. Anne-Marie Kagarps JO-anmälan, dnr 3388-2018
6. Justitieombudsmannens beslut den 24 januari 2019, dnr 3388-2018
7. Justitieombudsmannens beslut den 10 januari 2012, dnr 4408-2011
8. Justitiekanslerns beslut den 3 mars 2017, dnr 7046-16-40
9. Justitieombudsmannens beslut den 15 november 2017, dnr 7750-2016 m.fl.
10. Justitiekanslerns beslut den 26 maj 2014, dnr 2408-13-40
11. Justitiekanslerns beslut den 26 februari 2018, dnr 588-18-4.3, den 15 maj 2018, dnr 1031-18-4.3 samt den 23 maj 2018, dnr 1321-18-4.2
12. Justitiekanslerns beslut den 3 mars 2017, dnr 7046-16-40, den 19 april 2018, dnr 9853-17-4.3 samt den 25 maj 2018, dnr 1322-18-4.2
13. Justitiekanslerns beslut den 7 februari 2018, dnr 12067-17-4.3
14. Handbok Utmätning, KFM 901, utgåva 7, 2015, s. 168 samt utgåva 8, 2018, s. 237
15. Justitieombudsmannens beslut den 27 juni 2017, dnr 1589-2016